

TROUW AAN DE VERLOSSENDE LIEFDE

HET SACRAMENT VAN HET HUWELIJK TEGENOVER DE MISLUKKING

Alain Mattheeuws

Pater Alain Mattheeuws is jezuïet. Hij is professor aan het Institut d'Études Théologiques (IET) te Brussel. Zijn belangstelling gaat vooral uit naar vragen van de familie-ethiek en de sexuele moraal. In de volgende tekst antwoordt hij mensen die de sacramentenpastoraal van de Kerk t.o.v. gescheiden en hertrouwde personen te hard, ja onrechtvaardig vinden.

Teken van een verbond

We hebben niet altijd de woorden om de schoonheid van de sacramenten en wat zij voor de gelovigen betekenen uit te drukken. Toch gaat het in feite om heel eenvoudige dingen (brood, wijn, water, olie), die een woord van Jesus begeleidt in een geloofsgemeenschap waarin een gewijde bedienaar in dienst van de uitdrukking van dat geloof staat: een diaken, een priester of een bisschop. Voor het huwelijk is het eenvoudig, maar ook ingewikkeld, daar het sacrament twee personen die zich binden, betreft. Een blik op de manier waarop het feest gevierd wordt, leert al dat het huwelijk tegelijk een heel natuurlijk en een heel cultureel teken is. En Jesus maakt er een heel religieus teken van: een teken van een verbond tussen de Kerk en Hemzelf. Het huwelijk is een zeer bevoorrecht teken in de taal van de schepping en in de bijbelse geschriften. In vele volkeren is het huwelijk ook een religieus teken, dat een verbinding met de godheid scheidt.

De Kerk heeft de sacramenten niet uitgevonden; hun belang en wat bij hen op het spel staat, heeft zij langzamerhand door het Woord van God en de geestelijke traditie ontdekt. Het geheel van de zeven sacramenten en het lichaam dat de Kerk der gelovigen vormt, noemt men de sacramentele economie. En de Kerk probeert trouw te zijn aan de diepe bedoeling van Christus door die tekenen. Zij kan niet op willekeurige wijze nieuwe uitvinden of de bestaande volledig wijzigen. Bepaalde bijkomstige elementen van de tekenen kunnen veranderen, maar de diepe werkelijkheid komt van Christus en Zijn Geest in de geschiedenis. Om die reden zijn zij geen „riten” zoals in de andere godsdiensten; het zijn tekenen van de tegenwoordigheid van Jesus in de werkzaamheid van de Geest.

Zin van het sacrament

Men heeft het vaak over de „discipline” van de Kerk en over de hardheid van de wetten m.b.t. een bepaald sacrament of een bepaalde rite, zonder duidelijk te onderscheiden tussen het wezenlijke en het bijkomstige. Men vergeet ook vaak dat die tekenen en hun uitwerking een geschiedenis hebben en zij niet in de eerste plaats normen, maar symbolen zijn. Men kan ook maar moeilijk begrijpen en onthouden dat de Kerk geen onbegrensde macht over die tekenen heeft. Zij kan en moet wel richtlijnen voor de juiste beleving ervan geven. De historische Christus heeft iets gezegd over de zin van het ongedesemd brood dat hij tijdens het laatste sabbatmaal gegeven heeft en in elke eucharistie die we vieren, geeft. De Kerk probeert het te begrijpen en trouw door te geven. Zij is geroepen van geslacht op

geslacht zich rekenschap ervan te geven. Catecheses en onderwijzingen helpen ons daarbij. Maar soms blijven er delicate kwesties bestaan, zo onder christenen van verschillende kerken bijv. m.b.t. de leeftijd van de eerste communie of de volgorde van de sacramenten van de christelijke initiatie.

Ook m.b.t. het huwelijk bestaan er verwondingen en punten die om een moeilijk beslissings- en onderscheidingsproces vragen: de geldigheid van een huwelijk, de passende voorbereiding, het geloof van de echtgenoten en hun vrijheid zich te engageren, de zending van de diaken en het gewijde ambt.

De mislukking aannemen

Wat het huwelijk betreft, zien we sinds het begin van de mensheid dat de menselijke liefde uitdoven of verarmen kan. Mislukkingen zijn iets van alle tijden. Tegenwoordig lijken ze in bepaalde delen van de wereld talrijker. Hoe kunnen mislukkingen in de liefde in het sacrament van het huwelijk, maar ook met eerbiediging van de eenheid der sacramenten aangenomen worden? De sacramenten zijn voor iedereen, maar niet iedereen beleeft hen allemaal. En de beleving van een sacrament heeft haar weerslag op de andere. Zo is het geldig huwelijk een blijvend teken in het leven van de echtgenoten.

Als dit teken zijn glans verliest en sterft, wie anders dan Christus zal het dragen, in het lichaam dat de Kerk is? Breuken in relaties, echtscheidingen, geweld: dat alles verwondt ook het hart van God, omdat hij op blijvende wijze zich erin geëngageerd heeft. En als de menselijke liefde beleefd of herboren wordt in andere relaties, is die liefde niet buiten haar bron: Christus. Elke liefde wordt door Hem gered en dat kost tijd in ons leven als mensen. Niets van wat goed en schoon is, is buiten het hart van de Verlosser. Hijzelf neemt onze zonden en onvolmaaktheden op zich. Daarin bestaat zijn macht. Zo kan Christus alle menselijke daden in Zich opnemen, zelfs als hij niet radicaal de gevolgen van de ontrouw en van bepaalde mislukkingen van de menselijke liefde verandert. Hij is gekomen om te redden wat verloren was, maar hij kan niet alle gevolgen van onze handelingen op aarde veranderen. Hij doet zoals wij en wij doen zoals Hij: men aanvaardt hen in de grootst mogelijke vrede en liefde.

De genade is er altijd en voor iedereen

De Kerk is ook ertoe geroepen deze verlossende liefde trouw te blijven, maar zoals Christus draagt zij zekere contradicties of de gevolgen van mislukkingen in haar hart en in haar gebed, want zij beleeft de sacramenten van het leven en biedt hen aan. De nieuwe relaties kunnen niet volledig dezelfde zijn voor een paar dat gescheiden is en waarvan de leden hertrouwd zijn. In het lichaam van de Kerk is de genade er altijd voor iedereen, en wij weten dat zij door de sacramenten meegedeeld wordt, maar ook op andere plaatsen in het sacrament dat de Kerk is.

De taal om van de voorbereiding, van de toegang tot de sacramenten te spreken kan droog of onrechtvaardig, kort of onaangepast lijken. Het gaat erom woorden te vinden waarbij we de werkelijkheid wier heer we niet zijn, respecteren. Want men kan niet elke relationele werkelijkheid veranderen: wat beloofd is, is beloofd. Wat onmogelijk geworden is, is met de kracht van God te dragen. De discipline van de

Kerk kan veranderen als zij niets anders is dan discipline, regels, wetten. De werkelijkheid zelf hangt af van de vrijheid van Christus, de Verlosser, en van hen die hem volgen. En deze werkelijkheid overstijgt de regels van de Kerk en van de gedoopten: het mysterie van elk verbond, gewond, opgebouwd of niet, heeft een plaats in het plan van God. Verwondingen kunnen de bron van veel liefde zijn, maar het blijven verwondingen of dingen die men niet veranderen of naar believen afhandelen kan. Zonder in alle moeilijke en precieze discussies over de verschillende gevallen die zich voordoen te willen treden, lijkt het ons geboden ons geloof in Gods aanwezigheid bij alle personen, op elk ogenblik, te sterken. De normen spreken niet het geheel van Gods liefde uit en verzekeren geen echt geluk. De genade Gods gaat al onze inspanningen vooraf. Het leven en het geluk waarop de rechte harten zinnen, plaatsen ons altijd in het hart van God. God biedt ons zijn leven in zijn Kerk aan in de sacramenten, maar hij is nog groter dan alle sacramenten en alle manieren hen te beleven en hen te onderwijzen.

In *Bonne Nouvelle*. « Fidélité à l'amour sauveur. Le sacrement de mariage face à l'échec », dans *Bonne Nouvelle* n° 220 (2015) 12-13.

Vertaling : R. Jahae omi